مایع و بعضی حامدند که فعلا بتوضیح آنها نیازی نداریم.

از طریق حفر تونلها و چاههای عمیق زمین پیش برویم درجه حرارت افزایش می‌یابد و دانشمندان گفته‌اند بطور متوسط در نقاط مختلف زمین هر ۳۳ متری که در عمق زمین پیش برویم ۳ درجه سانتی‌گراد بر درجه حرارت قبلی افزوده می‌شود. با این بیان واضح می‌شود که در اعماق زیاد کره زمین مواد میتوانند بصورت مذاب باشند و نیز هرچه در اعماق زمین پیش برویم وزن مخصوص مواد بیشتر می‌گردد.

پوسته خارجی زمین از مواد سنگین تشکیل شده با طبقات زیرین خود که دارای وزن مخصوص بیشتری هستند تعادل برقرار می‌کند که بطور کلی یکی از علل بوجود آمدن پستی و بلندی در روی زمین بصورت قاره‌ها و اقیانوسها از این طریق قابل توجیه است.

درمورد چگونگی و نحوه پیدایش کوه‌ها و تعادل دو نظریه مختلف وجود دارد: ۱- نظریه پرات[1]. پرات در ۱۲۰ کیلومتری عمق زمین سطح تعادلی را در نظر می‌گیرد و عقیده دارد که فشار وارده براین سطح از جانب طبقات فوقانی قسمت‌های مختلف زمین، تقریبا یکسان است. طبق این نظریه در مناطقی که ضخامت طبقات تا این سطح بیشتر است مواد متشکله آنها وزن مخصوص کمتری دارند و برعکس در جاهائیکه ضخامت طبقات کم است از مواد سنگین‌تری تشکیل یافته‌اند.

۱- دانشمند انگلیسی.

پس طبق این نظریه قاره‌ها و مناطق مرتفع از موادی تشکیل یافته‌اند که وزن مخصوص آنها نسبت به مواد مناطق پست مثل کف اقیانوس‌ها کمتر است. بدینجهت مشاهده‌ای که قاره‌ها و طبقات زیر اقیانوسها در عمق ۱۲۰ کیلومتری بر سطح تعادل وارد می‌سازند بیک اندازه می‌باشد.

۲- نظریه آیری[2]. آیری براین عقیده است که وزن مخصوص مواد لایه فوقانی قشر زمین (سیال Sial) در تمام قسمت‌های زمین بطور کلی یک اندازه است و به علت سبکی این لایه روی مواد سنگین‌تر لایه زیرین (سیما Sima) بصورت شناور و در حال تعادل قرار گرفته یعنی در مناطق قاره‌ها که سیال دارای ضخامت زیادی است بهمان نسبت در داخل مواد سیما ریشه عمیقی دارند و فرورفتگی عمیق پیدا میکند. این نظریه تعادل لایه سیال را روی مواد "سیما" به تکه یخ یا چوب روی آب تشبیه میکند که اولا به علت سبکی روی آب بصورت شناورند ثانیا هرچه ضخامت تکه چوب یا یخ بیشتر باشد بهمان نسبت در داخل آب بیشتر فرو میروند. اگر جلگه‌ای تلا در اثر رسوب گذاری زیاد فرسایش ضخامت، لایه سیال تغییر پیدا کند و تعادل موجود بهم خورد در اثر عوامل درونی زمین[3] از قبیل زلزله، آتشفشان، نیروهای بی‌روزی تعادل بهم خورده دوباره بحال پایدار برمی‌گردد.

این نظریه‌ها به نظریه‌های تعادل پوسته خارجی زمین یا نظریه ایزوستازی Isostasie مشهورند.

اکنون نظری به قرآن مجید بیفکنیم:

در سوره مبارکه "النبأ" در آیه‌های ۶و۷و۸ چنین آمده است: الم نجعل الارض مهادا و الجبال اوتادا (چنین نیست، بهمین زودی میدانند آیا قرار ندادیم زمین را بستر و کوهها را میخ؟)

ما بحثهای روی آیه ۸ است. خداوند میگوید: "پس چنین نیست، بزودی میدانند آیا قرار ندادیم کوهها را میخ" یعنی ما کوهها را میخ قرار دادیم. قبل از آنکه علم به چنین نیرنگهائی نائل آید اگر به کسی این آیه را بگفتی و از او توضیح می‌خواستی نمی‌توانست جواب علمی بگوید و برای انسان این سئوال پیش می‌آمد که چطور می‌شود همه مواد و مناطق زمین که حامدند و بهم دیگر چسبیده اند و کوهها هم جزء آنهاست، دارای میخهائی از جنس خودشان باشند و فایده این میخها چیست؟ ولی با ابزار جنس نظریه‌ها برای بستر این حقایق روشن می‌شود و نیز می‌توان بوسیله قرآن بعضی از نظریه‌ها را رد و بعضی را قبول کرد و در پرتو آیات علمی قرآن مجید میتوانیم در نوشته‌های مذکور اظهار نظر بکنیم. بنابراین با توجه به آیات قرآنی برایمان "نظریه آیری صحیح‌تر از نظریه "پرات" درباره تعادل پوسته خارجی زمین جلوه‌گر می‌شود و با این مطالب و مطالب قبلی برایمان روشن می‌شود که هرچه علم پیشرفت کند عظمت آیات مبارک قرآن و فرموده‌های پیغمبر و ائمه اطهار (ع) بیشتر روشن می‌شود.

۲- دانشمند انگلیسی.

3-Endogene Dynamiks.

علی حق بیگی
دانشجوی زمین‌شناسی

تئوریهای زمین‌شناسی از: دیدگاه قرآن

دانشمندان روزنامه کرده‌اند که مواد متشکله کره زمین تشکیل لایه‌هائی را میدهند که این لایه‌ها به ترتیب عبارتند از:

اتمسفر، بیوسفر، هیدروسفر، پوسته خارجی زمین، حبه و هسته زمین.

بعضی لایه‌ها متشکل از گاز، بعضی